

УДК 615.451/457:615.014.47

**РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОНАННЯ
ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ «ДОСТУПНІ ЛІКИ»
НА РІВНІ МЕРЕЖЕВОЇ АПТЕКИ**

Панфілова Г.Л. *, Богдан Н.С. **

** Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна*

**Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна*

Вступ. Аптеки є важливим складовими системи фармацевтичного забезпечення населення, ефективність функціонування яких має велике соціально-економічне значення задля збереження стабільності у державі. За сучасних умов розвитку суспільства на аптечні заклади покладені важливі функції, насамперед забезпечення населення доступної, якісною та раціональною фармацевтичною допомогою або послугою. Особливе місце аптечні заклади займають у процесі ефективної реалізації державної програми «Доступні ліки» [1,2].

Мета дослідження. Метою наших досліджень став аналіз виконання державних гарантій за програмою «Доступні ліки» на мікроекономічному рівні, а саме на рівні мережевої аптеки, що розташована в Одеській області.

Методи дослідження. У дослідженнях використовувалися історичний, логічний, порівняльний, графічний, математико-статистичний та інші методи наукового аналізу та пошуку. На першому етапі досліджень нами був проведений аналіз структури рецептурного відпуску лікарських препаратів (ЛП), який здійснювався мережевою аптекою в Одеській області за період з 16.02.2018 р. по 31.12.2018 р.. Об'єктом досліджень стали дані внутрішнього (управлінського) обліку реалізації ЛП, що використовуються у лікуванні бронхіальної астми (БА) та були відпущені хворим за програмою «Доступні ліки» за рецептами лікарів первинної медико-санітарної ланки. Використовувалися дані фактичної вартості ЛП, суми їх компенсації та коштів, які були сплачені безпосередньо хворими. Всі необхідні розрахунки здійснювалися з використанням статистичного пакету StatSoft. Inc. (2014). STATISTICA версії 12.0 и Excel.

Основні результати. БА належить до тяжких патологій, розвиток якої може мати непередбачувані наслідки для пацієнтів, в т. ч. до летального випадку. Хворі на БА повинні приймати протибронхіальні препарати пожиттєво. До програми «Доступні ліки» входять такі препарати, що використовуються у лікування БА – Беклометазон (за міжнародними непатентованими назвами – МНН), Сальбутамол та Будесонід. За результатами аналізу сум відпущених ЛП протибронхіальної дії встановлено наступне. Звертає на себе увагу суттєве збільшення сум відпущених ЛП у листопаді (1723,6 грн – фактична вартість препаратів та 1449,0 грн сума отриманої компенсації). Найнижчі показники відпуску спостерігалися у травні (221,55 грн та 194,91 грн відповідно). На нашу думку, факт нерівномірного відпуску ЛП протибронхіальних засобів протягом року пов'язаний з недосконалістю порядку фінансування програми «Доступні ліки», тобто на кінець року припадає найбільші обсяги фінансування, які потрібно витратити. У разі не використання коштів, які виділені на реалізацію зазначених ЛП хворим на БА, вказані суми можуть бути списані та у наступному періоді

держава може виділити вже значно менше коштів на реалізацію зазначених заходів. Слід зазначити, що упродовж червня-жовтня 2018 р. спостерігалась відносно стабільна ситуація з виписуванням та відпуском ЛП, що використовуються у лікуванні БА.

Показником який, на нашу думку, може охарактеризувати ефективність реалізації державної програми «Доступні ліки» є коефіцієнт або рівень компенсації вартості відпущених ЛП. Так нами запропоновано, що зазначений показник може бути розрахований як відношення (%) суми компенсації за спожиті ЛП до фактичної вартості ЛП, які відпущені з аптечного закладу. Тому, всі подальші дослідження, метою яких є визначення рівня ефективності виконання зазначеної програми на мікроекономічному рівні нами проводилися за допомогою коефіцієнта або рівня компенсації (%). Встановлено, що його значення у разі відпуску протибронхіальних ЛП дорівнював 89,07%. Так, хворим було відпущено за період, який досліджувався препаратів на суму 5978,6 грн, а компенсовано державою ліків на суму 5325,32 грн, тобто хворі сплатили всього 653,28 грн або 10,93%. Враховуючи той факт, що протибронхіальні препарати належать, порівняно з іншими ліками, до групи середньо- або високовартісних препаратів, зазначений рівень компенсації є важливим для хворих. Тобто, для більшості хворих на БА за умов низьких доходів населення можливість придбання ЛП за 10,0% від її фактичної вартості дозволяє реалізовувати інші потреби, наприклад у препаратах, які підвищують рівень якості життя або застосовуються у профілактичних заходах щодо запобігання нових приступів хвороби тощо. На жаль перелік протибронхіальних препаратів, які включені у програму «Доступні ліки» порівняно з іншими патологіями достатньо малий, але вселяє надію той факт, що досвід впровадження зазначених заходів з боку держави буде у перспективі сприяти поширенню гарантій на отримання хворим на БА доступної та ефективної медичної та фармацевтичної допомоги.

Висновки. Порівнюючи дані відпущених препаратів протибронхіальної дії за програмою «Доступні ліки» з групою серцево-судинних засобів та цукрознижуючих препаратів (цукровий діабет II типу) можна констатувати про наступне. Найдоступнішими за програмою «Доступні ліки» є препарати, які використовуються у лікуванні БА (рівень компенсації дорівнює 89,07%). Тобто, на прикладі реалізації програми «Доступні ліки» вперше в Україні ми спостерігаємо реальне збільшення рівня соціально-економічної доступності ЛП, що мають важливе значення для лікування неінфекційних хронічних патологій.

Список літератури

1. National strategy for reforming the health care system in Ukraine for the period 2015-2025. Ministry of Health of Ukraine. International Renaissance Foundation. 2015. –Available from: http://healthsag.org.ua/wp-content/uploads/2014/11/Proekt-Strategiyi-reformi_OZ.pdf
2. The program «Available medicines» starts. –Available from: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/startuye-programa-dostupni-liki/>(Date of access 26.12.2019).